

да влияят въ определено направление, имат значение при причинната обусловеност на дадени групи случаи, въ определени временни и пространствени граници. Отождествявайки известният намъ по индуктивен пътъ причини съ известни признаци на явленията или на срѣдата, въ която тѣ се пораждатъ и изчезаватъ, ние, чрезъ разлагане на сериитъ случаи по тия признаци или по степенитъ на последнитъ, се стремимъ да установимъ дали върху даденитъ случаи сж подействували предположенитъ отъ насъ фактори и въ каква степенъ. За това ние сждимъ отъ количественитъ разлики между числата на статистическитъ редове, тия числа винаги превърнати въ величини отъ еднаква димензия. Колкото сж по-големъ числата, представляващи случаитъ на единъ признакъ, въ сравнение съ случаитъ на единъ другъ, толкова е по-оправдано предположението, че задъ по-големто число се крие по-силно действащия факторъ.

Каква би могла да бжде при тия условия ролята на статистическия методъ за установяване факторитъ на дълговѣчността? Въ анкетния листъ за столѣтницитъ се поставятъ въпроси, които засягатъ тъкмо ония признаци, влиянието на които върху дълголетие се предполага: полтъ, семейното положение, наследствеността, расата, професията, географическия условия, храненето, боледуването и други подобни условия. За всички тия фактори се знае предварително, че могатъ да иматъ значение за продължителността на живота: остава само да се види конкретно при групата на столѣтницитъ отъ 31 декемврий 1926 год. въ България, кои отъ тия фактори сж се проявили и, ако това е възможно, въ каква степенъ. Заключениеята, които биха били направени, ще иматъ значение само за групата на българскитъ столѣтници, до тогава, докогато не се потвърдятъ отъ наблюдения, направени надъ столѣтницитъ отъ другитъ страни. Единъ голѣмъ недостатъкъ на всички изследвания надъ столѣтницитъ сж малкитъ числа, съ които трѣбва да се оперира и които не позволяватъ по-подробното и комбинирано разлагане на случаитъ, въ връзка съ влиянието на едни или други признаци и извличането на заключения, които да не се намиратъ подъ голѣмото влияние на случая.

Следъ казаното до тукъ, ние можемъ да направимъ една стъпка натагтъкъ, като изтъкнемъ, че и по даннитъ на произведената анкета България има най-големъ брой столѣтници; тоя фактъ вѣроятно се дължи преди всичко на расовитъ качества на българското племе, на запаса на физически сили, които то крие въ себе си. Това се отнася особено до планинското население, което, както видѣхме, дава по-големъ брой столѣтници, отколкото полското. Съ това се потвърждава и влиянието на географическия условия, а именно, че

изобщо високитъ мѣста даватъ повече столѣтници отъ низкитъ и че най-много столѣтници даватъ умѣрено високитъ мѣста. Влиянието на расата се вижда и въ числата за разпредѣлението на столѣтницитъ по народности, споредъ които най-големо относително число за столѣтницитъ даватъ българитъ мохамедани и ев еитъ; но тия изводи стоятъ подъ знака на съмнение, понеже сж извлѣчени отъ много малки числа. Българитъ даватъ единъ коефициентъ — 31'0 — по-високъ отъ общия коефициентъ на столѣтницитъ за цѣлото население на царството — 28'8 на единъ милионъ жители.

Влиянието на расата може да се види въ известни физически белези на столѣтницитъ и въ условията на тѣхната плодовитостъ. Ние знаемъ вече, че българскитъ столѣтници въ сравнение съ младежитъ даватъ, при относително малка височина, една голѣма грѣдна обиколка, едно благоприятно отношение между височината на ръста и голѣмината на грѣдната обиколка, по-големо тегло и единъ изобщо по-благоприятенъ индексъ на физическа стойностъ. Тия констатации ни дадоха поводъ да направимъ вече по-общия изводъ, че групата на столѣтницитъ трѣбва да е резултатъ на единъ достатъчно изразенъ естественъ подборъ и че тя, вѣроятно, представлява една селекция на по-благоприятни физически качества.

Плодовитостта на столѣтницитъ така сжщо свидетелствува за особената сила и значението на физическитъ и физиологическитъ качества на столѣтницитъ. Срѣдно на единъ столѣтникъ у насъ се падатъ 7'40 родени деца, при мъжетъ — 7'39, при женитъ — 7'42. Споредъ даннитъ на италианската анкета, срѣдниятъ брой деца на единъ столѣтникъ възлиза на 5'3 деца, едно число значително по-ниско отъ нашето; тая разлика, разбира се, стои въ връзка съ разликата между общата раждаемостъ въ Италия (27'5 на 1000 отъ населението) и въ България (37'1 на 1000 срѣдно за 1925—1926 год.) Но плодовитостта на столѣтницитъ е много по-големъ, отколкото оная на цѣлото население. Още по-характерно е, че такава висока плодовитостъ показватъ и майкитъ на столѣтницитъ: 88 майки на столѣтници сж имали 591 деца или на една майка на столѣтникъ или столѣтница се падатъ по 6'72 родени деца. Трѣбва да се предполага, че въ сжщностъ това число е по-големо.

Числата подчертаватъ особено ясно влиянието на наследствеността като факторъ за продължителността на живота. Подъ наследственостъ ние разбираме особената способностъ за дълголетие, предавана въ известни семейства отъ поколѣние на поколѣние. Но тая способностъ е резултатъ на всичкитъ ония условия, за които се говори по-рано: тя е резултатъ както на расовитъ и географическия условия, подъ влиянието на които сж се на-